

בס"ד

קונטרס

בית אברהם

בו נקבצו דברים העומדים ברומו של
עולם בגודל מצות הכנסת אורחים, בנוים
ומיוסדים עם הקדמות יקרות ואמתיות
מספרים הקדושים להורות דרכי ה'
במצות החסד של המייסדים העוזרים
והמסייעים למצוה הגדולה הלזו

יצא לאור ע"י

ועד הכנסת אורחים

ד'בראזיל

לייג בעומר שנת תשנ"ז לפ"ק

פרשת בחוקותי

- א -

דרוש ליסוד הכנסת אורחים בעיר סאן פאולא, בראזיל

אם בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם (כ"ו,
ג')

- א -

איתא במדרש רבה בפרשתינו, אם בחוקותי תלכו וגוי הדא הוא דכתיב (תהלים קי"ט נ"ט) חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך, אמר דוד בכל יום הייתי מחשב לבית פלוני אני הולך למקום פלוני אני הולך, ולבסוף רגלי מוליכות אותי לבתי כנסיות ובתי מדרשות.

והקשו המפרשים, איך יעלה על הדעת דדוד המלך ע"ה רצה ללכת בכל יום לבית פלוני ולמקום פלוני, ולא רצה לכתחילה ללכת לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, ורק לבסוף היו רגליו מוליכות אותו לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, והוא פליאה גדולה.

- ב -

ונראה לבאר בזה, דהנה ידוע גודל חשיבות מצות הכנסת אורחים, שאמרו רז"ל (שבת קכ"ז ע"א) גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה. וצ"ב מדוע דוקא הכנסת אורחים חשובה יותר מהקבלת פני השכינה.

- ג -

ויש לומר דהנה מצות הכנסת אורחים היא מצוה גדולה מאוד, וקשה מאוד להשיג מקום שיש בו הכנסת אורחים ממש בכל פרטי ודקדוקי, ודבר זה גורם לביטול תורה ג"כ, כי יש כמה אנשים חשובים ת"ח ואנשי מעשה שמנדדים רגליהם מבתיהם

ונוסעים למרחקים לקבץ כסף שיוכלו להרביץ תורה ולעשות פעלים לתורה, אמנם בעוה"ר אין להם מקום מנוחה לכף רגליהם בעת שהם נודדים בדרך, ועייזו יש כמה מהם שנמנעים מלנסוע, וזה גורם ממילא ביטול תורה כי אינם יכולים להוסיף על ספסלי בית המדרש בישיבה שהם נוסעים בעדה, וכן יש הרבה תלמידי חכמים שלצורך מחייתם ולצרכי נשואי בניהם מוכרחים הם לנדד ממקום למקום לקבץ כסף, ובעוה"ר אין להם מקום מנוחה לדרוך בה כף רגליהם.

- ד -

ועפייזו יתבאר לנו מ"ש רז"ל בשבת הנ"ל גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה, דכיון דעיי שיש **בית הכנסת אורחים** בעיר יכולים עניי ישראל החשובים מכל קצוי תבל לבוא לשם, כי יש להם מקום לנחת קצת מעמל וטורח הדרך בכל ערב, וכיון שבאים לשם ממילא נגרם שילמדו קצת שם ג"כ בזמן הפנוי להם כמובן, וממילא גורמים בזה הקבלת פני השכינה, כי ארז"ל שנים-שיושבים ועוסקים בתורה שכינה ביניהם, ומנין שאפילו אחד וכו', ועייכ עיי מצות הכנסת אורחים שגורם שאחרים ילמדו ג"כ במנוחת הנפש, ממילא גורם להשראת השכינה בישראל, ועייכ גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה.

- ה -

ובפרשת בהר (כ"ה, ל"ו) וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו, ולכאורה יל"ד מדוע אמר **וכי ימוך אחיך**, הול"ל כי ימוך אחיך, ומה בא אות וא"ו להוסיף על הפסוק.

ואפשר לומר דבאות ו' בא הפסוק להוסיף, דלא זו בלבד שתקיים **והחזקת בו**, ליתן לו כסף די מחסורו אשר יחסר לו, אלא ו' מוסיף, שתוסיף לבנות גם בית להכנסת אורחים, שהוא חלק ממצות צדקה וחסד.

ועפ"י זה יתבאר הרמז בתיבת וכי ימוך אחיך, וכי בגימטריא ל"ו. והרמז בזה י"ל, עפימ"ש בספה"ק הישר והטוב להרה"ק בעל אך פרי תבואה מליסקא זי"ע, שאמר בהספד על איש חשוב אחד שכתב שם עליו וז"ל שהי" אוהב תורה ולומד בעת שהי פנוי, ובעל הכנסת אורחים ביתו הי' פתוח לרוחה ובפרט לעוברים ושבים, ושמעתי מצדיק אחד שאמר על הפסוק (במדבר ל"ג, א') אלה מסעי בני ישראל, דהיינו אותן שעוזרין להולכי דרכים לנסוע ממקום למקום" הם בבחינת הל"ו צדיקים, דהיינו אליה מסעי בני ישראל, אליה בגימטריא ל"ו, עי"ש.

^א וידוע מספה"ק דכל אחד מישראל צריך לעבור פרשה זו של מ"ב מסעות במשך ימי חייו, כל אחד ואחד לפום דרגא דילי, ועיין בספה"ק דגל מחנה אפרים פרשת מסעי מזה.

וכידוע מהבעש"ט זי"ע עה"פ (תהלים ל"ז) מה' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ, הוא כפל "מצעדי" ו"דרכו", ואמר הבעש"ט ז"ל כי מה' מצעדי גבר כוננו, כי מה שמוליך השם יתברך את האדם לאיזה מקום על ידי מבוקש שיש לאדם לזה המקום, אבל ודרכו יחפץ, כי השם יתברך רוצה לתקן האדם שם, להעלות ניצוצות הקדושות שבמקום זה. וזהו ודרכו יחפץ, כי השם יתברך חפץ דרכו, ולא מבוקש שיש לאדם שם, וכשמעלה הניצוצות הקדושות, אז נעשה יחוד בין שני שמות הוי"ה ואדנ"י וכו' (כמבואר כל זה בסי' מאור עינים פי' ויקהל).

וכן איתא בסי' צפנת פענח לבעל התולדות יעקב יוסף בשם הבעש"ט, וזת"ד: כי מבואר בכתבי האריז"ל שעיי חטא אדה"ר נפלו כל הניצוצות של הנשמות קדושות בתוך הקליפות ונתערב טוב ברע, וצריך לבררן עיי התורה והעבודה והמצוות של בני אדם. ולכן הוצרך גלות ישראל בכל שבעים אומות שנפלו שם הניצוצות, וצריך כל אחד מישראל לגלות שם במקום שיש הניצוצות משורש נשמתו להוציאן ולבררן. וזהו ענין נסיעת האדם ממקום זה למקום אחר עבור פרנסתו וכיוצא, משום שיש שם ניצוצות שלו וצריך להוציאן משם ולבררן.

וכן מובא בסי' פתגמין קדישין (בשם הרה"ק מברדיטשוב), וזת"ד: הבעש"ט זי"ע אמר, שבהיות אדם פעם אחד באיזה מקום, אזי מוכרח להיות שם באותו מקום פעם שני, ובאם אינו נותן בעצמו אל לבו להיות שם פעם ב', אזי השם יתברך מגלגל הדבר באופן שמוכרח להיות שם פעם שנית. כי כל נסיעות והליכות האדם לאיזה מקומות, הכל לא במקרה הוא חלילה, רק מאת ה' היתה זאת ובהשגחה פרטיית, שיש לו לאדם זה שום חלק לתקן שם במקום הזה, הן בתורה ותפילה, הן באכילה ושתי' ושינה לשם שמים, והן בשאר עבודות לשם שמים, להוציא משם הניצוצות הקדושות להעלותן לשורש אחדותן, ואזי השם יתברך ברחמיו ותסדיו המרובים מביא את האדם אל המקום זה. ועל כן חייב האדם לראות את עצמו בהיותו בא אל איזה מקום וליתן אל לבו, מה זה ועל מה זה הביא אותו השי"ת לכאן, ויראה ויבין בעיני שכלו מה שצריך לתקן שם.

ולפייז י"ל הרמז בתיבת וכי ימוך אחיך, דתיבת וכ"י עולה ג"כ ל"ו, והוא רמז למצות הכנסת אורחים שאדם המקיימה הוא בבחינתם של ל"ו צדיקי הדור, כמ"ש הרה"ק מליסקא הנ"ל, ודו"ק.

ובספר אהל יעקב להמגיד מדובנא זצ"ל פי על פסוק הנ"ל וכי ימוך אחיך, דבמדרש איתא הדא הוא דכתיב אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה', ומפרש הכוונה, דבראש השנה מקציבים לו לאדם כמה הפסדים ונזקים יהיו לו במשך השנה. ברם מי שיש לו שכל והגיון נותן מכספו לעניים וממילא הוא זוכה גם במצוה. אם הוא מקמץ ידו לעניים, נוטלים ממנו את כספו באופן רע. ועל זה אמרו חז"ל זכה הלא פרוס לרעב לחמך, לא זכה ועניים מרודים תביא בית.

וזהו הכוונה במדרש, אשרי משכיל אל דל, דאם הוא משכיל לתמוך את העניים, הרי ביום רעה ימלטהו ה', שאם נגזר עליו יום רעה ח"ו, לסבול הפסדים שונים רח"ל, מצילהו השי"ת מזה, לפי שכבר הוציא את כספו מידו. אבל אם לא השכיל והוא מקמץ ידו

אמנם לאו כל אדם זוכה לעשות תיקונו בשלימות בפעם אחת, ולכן חייב הוא ומוכרח להיות שם עוד פעם שנית וכו'.

ובסי אור החכמה (פי וירא) כתב בשם הבעש"ט, וזת"ד, שהאדם צריך לעשות הכל כדי שיהי שלם, ולפעמים אינו צריך להשלים את עצמו אלא במקומו, בעירו בלבד, ואינו צריך לנסוע למקומות אחרים, ויש מי שצריך לטלטל את עצמו למקומות כדי לתקן בכל מקום שבא לשם.

וזהו ואלה מסעיהם למוצאיהם, שנסיעת הצדיקים היא לא כסדר שבתחילת הפסוק, שתחילה הי' מוצאיהם, הוצאות על מותרות, שלכן שלח אותם השי"ת בגלות, למסעיהם, כדי לתקן את העון, כי אם אצל צדיקים הסדר הוא תחילה מסעיהם, שנסיעת הצדיקים היא בעיקר ולכתחילה מפני כי "מה' מצעדי גבר כונו ודרכו יחפץ", שיבוא לאותו המקום כדי לברר שם את הניצוצות ולקרב את לבם של ישראל לאביהם שבשמים, ורק כתוצאה מזה ובתור דבר צדדי בא להם שם ענין למוצאיהם, שיהודים נותנים להם על ההוצאות שלהם. וכידוע פתגם כ"ק אדמו"ר מוהר"ר יוסף יצחק מליובאוויטש זצ"ל, שסיבת בואו של שד"ר (שלוחא דרחמנא) באיזה מקום הוא לזרוע רוחניות (להפיץ התורה ומצוותי) ולקצור גשמיות, וידוע בזה תורת בעל התניא, שהקב"ה נותן ליהודי גשמיות והוא עושה מזה רוחניות.

לעני, הרי עליו להוציא את כספו "ביום רעה", ואין מידו מציל, ע"כ תו"ד האהל יעקב.

- ז -

ונראה לומר ג"כ דהפסוק בא לרמוז לגודל מצות הכנסת אורחים, שמצלת את האדם ביום רעה ע"י שמשכיל אל דל להכניסו לביתו, ויתבאר עפ"י הסיפור הידוע דפעם באו לפני הבית דין של מעלה רב ת"ח אחד ביחד עם איש כפרי פשוט מאוד. ושאלו לרב מה היי מעשהו בעולם הזה, והשיב שהיי עוסק בתורה, ודנוהו לגיהנם, כיון שתורתו לא היתה לשמה. אח"כ שאלו את הכפרי הפשוט, מה היי מעשיך בעולם הזה, האם למדת? והשיב שלא למד כי היי ע"ה, ורק זאת היתה לו, שקיים בביתו שבכפר מצות הכנסת אורחים בשלימות בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו, ואז דנו אותו שיכנס לגן העליון ושם תהא מנוחתו.

- ח -

והטעם בזה, כי גבי מצות הכנסת אורחים אין מדקדקים עליי בבית דין של מעלה אם היתה לשמה כ"כ, דהלא סוף כל סוף החיי נפשות עניים ונתן להם לחם לאכול ומקום ללון בו לינת לילה, ונמצא דבין כך ובין כך עביד מצוה דיליי, ע"כ הניחוהו ליכנס לגן עדן.

וידוע מהרה"ק מהרי"ד מבעלז זי"ע שהיי כפרי אחד שהיי בא אליו להסתופף בצלו מפעם לפעם, ובכל עת שהיי בחדרו של הרה"ק מהרי"ד היי מזכיר את עצמו שרוצה לעקור דירתו אל תוך העיר כי קשה עליו מאוד לדור בכפר, והרה"ק מהרי"ד לא הניח לו לעקור דירתו מהכפר, באמרו שבשמים חשוב הרבה יותר מצות הכנסת אורחים שאתה מקיים בכפר (ע"י שאנשים שנוסעים על הדרכים משחרים לפתחך ומתאכסנים אצלך) ממה שהיית פועל ע"י דירתך בעיר.

- ט -

וזהו אשרי משכיל אל דל, שהוא משכיל אל דל להכניסו לתוך ביתו ולקיים בו מצות הכנסת אורחים, ועיי' זוכה ביום רעה ימלטהו ה', שלא יצטרך לירא מעונש הגיהנם שעל זה רומז הפסוק ביום רעה, יום הדין הגדול והנורא בעת שאדם עומד לפני בית דין של מעלה וצריך ליתן דין וחשבון על כל מעשיו, ימלטהו ה' בזכות מצות הכנסת אורחים, וכנ"ל דהכפרי שקיים מצות הכנסת אורחים הכניסוהו תיכף ומיד לגן עדן העליון.

- י -

ויש לומר עוד ברמז הפסוק ביום רעה ימלטהו ה', דהנה בספר דמשק אליעזר כתב בדרך רמז שתיבות ביו"ם רע"ה ימלטה"ו עולים עם הכולל מספר דל"ת, וכתב וז"ל, ואז יהי ה' היינו שם הוי"ה ב"ה שם של רמזים שיהי דלת פתוחה לקבל שבים, ע"כ.

ולדרכינו י"ל, דהקב"ה מתנהג עם האדם מדה כנגד מדה, וע"כ ע"י שפתח את דלתות ביתו לעניי ישראל שיתאכסנו אצלו, ע"כ מדה כנגד מדה יזכה שיכנסו לפניו את דלת גן עדן העליון, ושם תהא מנוחתו לאחר מוע"ש. וכל זה מרומז בתיבות ביו"ם רע"ה ימלטה"ו, כדברי ספר דמשק אליעזר הנ"ל.

- יא -

וביותר חשובה מצות הכנסת אורחים לעניי ארץ ישראל, דחיבה יתירה נודעת להם כנודע מספרים הקדושים, וידוע כמה חשוב היתה אצל צדיק² הדורות מצות החזקת עניי ארץ ישראל³,

² ועיין בספר מעשה רוקח (פרשת כי תבא) שכתב על הגמרא דתענית (בי ע"א) אמר רבי יוחנן שלשה מפתחות ביד הקב"ה: של חיים ושל גשמים ושל תחיית המתים. במערבא אמרי, אף של פרנסה וכו'. ורבי יוחנן מאי טעמא לא אמר להאי, אמר לך רבי יוחנן גשמים נמי היינו פרנסה. ויש לדקדק, דאם כן אמאי קא חשיב ליה במערבא בפני עצמו? ותו יש לדקדק קצת, האמר רבי יוחנן גופא שם בתענית (טי ע"א) מטר בשביל יחיד דכתיב (דברים כח, יב) "יפתח ה' לך את אוצרו הטוב", ופרנסה בשביל רבים דכתיב (שמות טז, ד): "הנני ממטיר לכם לחם מן השמים", ופירש"י מטר בשביל יחיד - שאם אין צריך מטר אלא לאדם אחד וכו' בא בזכותו, ופרנסה שפע טובה ומחיה אינו בא לעולם בשביל יחיד אלא בשביל רבים וכו'. הרי

וכאשר חזר הרה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע מארץ ישראל לחוץ לארץ בשנת תרכ"ט, בא אליו תלמיד חכם ועשיר לשאול בעצתו אם לנסוע לארץ ישראל. הוא יעץ לו שיסע, ובשעת הפרידה מאתו ברכו ואמר לו: מאחר והנך תלמיד חכם וגם עשיר, בודאי תהיה שם לאחד הגבאים הממונים על הכולל, עייכ הנני מזהירך מאוד מאוד לבל תזלזל באנשים פשוטים שבכולל, כי בארץ ישראל אפילו האיש הפשוט ביותר שאין לו כל חשיבות בעיני הבריות, חשוב בשמים יותר מאותם אנשים שחשיבותם

דרכי יוחנן גופא מחלק בין מטר לפרנסה, ואם כן אמאי לא קא חשיב להו הכא בתרתי?

ונראה ליישב, בהקדם דהמפרשים שמקשים על הא דאיתא בגמרא (מו"ק כ"ח ע"א) "בני חיי ומזונא לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא". הרי כל היעודים שבתורה (ויקרא כ"ו, ג') "אם בחקותי תלכו" והבטיחה התורה בני חיי ומזונא, דכתיב (דברים ז', י"ג): "ובירך פרי בטןך ופרי אדמתך" וכו'. ומתמצים ב' תירוצים: אחד, דיש חילוק בין יחיד לרבים, דביחיד לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא (ותירוץ הבי מובא בספרים בשם הזוהר הקדוש דדוקא בחוץ לארץ, אבל בארץ ישראל כתיב (דברים יא, יב) "ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה", ותליא בזכותיה).

ואמינא אנא, דבי התירוצים הם דבר אחד, דבארץ ישראל אף בזכות יחיד נותנים לו בני חיי ומזוני, ובחו"ל דוקא בזכות הרבים, אבל ביחיד במזלא תליא מילתא, ואיתא בכמה דוכתי, שכל דבר שהוא לצורך הציבור הקב"ה עושה בעצמו, אבל לצורך יחיד מוסרו לשליח, אבל גי מפתחות אלו לא מסרן לשליח ואף לצורך יחיד עושה בעצמו.

ובזה מבואר ומיושב, דעל מפתח של גשמים הביא ראייה מפסוק "יפתח ה' לך וכו'", ולא הביא מפסוק "ונתתי גשמיכם בעתם", ואיתא בילקוט (בחוקותי תרעא, ספרי עקב מב) "ונתתי" אני ולא שליח, אלא ודאי משום דפסוק "ונתתי גשמיכם" נאמר בלשון רבים דכל הברכות והקללות שבתורת כהנים נאמר בלשון רבים, ולזה אין צריך ראייה דכל צרכי רבים נעשים ע"י הקב"ה בעצמו, ולכך מביא מפסוק "יפתח ה' לך" וכו', להורות דאפילו ליחיד "יפתח ה'" בעצמו לך.

ובזה מיושב דרכי יוחנן לא קא חשיב מפתח של פרנסה, דרכי יוחנן לטעמיה דאמר לקמן "פרנסה דוקא בשביל רבים", כמו שפירש רש"י, אבל זכות יחיד לא מהני לפרנסה לחוץ לארץ, ובשל רבים לא אצטריך לאשמועינן דכל צרכי רבים עשה הקב"ה בעצמו. אבל במערבא דייקא דשם מהני זכות יחיד גם לפרנסה כאשר בררנו, לכך שם גם "מפתח של פרנסה דיחיד" הוא ביד הקב"ה בעצמו, ע"כ.

רואים אנו מדברי המעשה רוקח, כשאדם עושה איזה דבר טוב בשביל צרכי רבים (כצדקה וכדומה) גדול שכרו ומדרגתו, כשם שהוא עשה נגד הטבע כמו כן מתנהג הקב"ה עמו למעלה מדרך הטבע ושכרו הרבה מאוד, ובפרט כשעושה לצרכי רבים לעניי איי ומכניס אורח מאיי יש לו כל זכות כמו שהוא באיי שיכול להפוך המזל מרע לטוב.

גדולה בעיני הבריות בחוץ לארץ, וכל הנוגע בכבודו של אותו אדם פשוט, עלול לאבד את שני העולמות ע"כ.

- יב -

וע"ד הנ"ל דמצות הכנסת אורחים מרומז בפסוק אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה', אפשר לבאר הפסוק (דברים כ' י"ט) לא תשחית את עצה לנדוח עליו גרזן כי ממנו תאכל ואותו לא תכרות. דהנה בספה"ק הישר והטוב הנ"ל כתב עוד (בהספד על הגאון בעמח"ס כתב סופר זצ"ל מפרעשבורג) וזה לשונו: "דהנה יש צדיקים שהם צדיקים בפני עצמם ואין מזכין את הרבים, ואותן הצדיקים יכול להיות שהם נתפסים לכפר על ישראל, אבל מי שמזכה את הרבים ומדריכם בדרך הישר הוא בחינת עץ מאכל שאמרה תורה לא תשחית את עצה לנדוח עליו גרזן לעשות ממנו מצור כי ממנו תאכל וגו', ומבואר בזה"ק ג"כ דזה קאי על הצדיק שאין הבעלי דינין יכולין להשחיתו. וז"ש הנביא הצדיק אבד וגו' ואנשי חסד נאספים, שהיו מזכים את הרבים הן בתלמידים שלמד עמהם, והן בענין ארץ ישראל שעל ידם עשו בני ישראל כמה מצות, זה הוא בודאי מפני הרעה נאסף הצדיק. והנה הרב הגאון מפרעשבורג ז"ל הי' עוסק בכל זה, הן בלימוד התלמידים והן בעסק מעות ארץ ישראל", עכלה"ק.

- יג -

ולדרכינו י"ל הרמז בפסוק כי ממנו תאכל, דאם אנשים מבני ישראל אוכלים ממנו, שהוא מקיים מצות הכנסת אורחים כראוי, ממילא לא תשחית את עצה וגו', שלא יוכלו השונאים להרע לו, כיון שמקיים מצות הכנסת אורחים בשלימות ומצוה זו מגינה ומצלי, כנ"ל דביום רעה ימלטהו ה' שלא יצטרך לפחוד משום מזיקין ושונאים שירעו לו ח"ו, כי המצוה תגין עליו.

ויתירה מזו כתב בספה"ק יעלזו חסידים, מבעל מחבר ספה"ק פלא יועץ (במהדורה החדשה, עמוד רפ"ו) וזל"ק: "יש רשע שיש לו פרקליט אחד טוב, כגון שמקבל אורחים, כמו שמצינו במיכה

(סנהדרין ק"ג ע"ב) שהועיל לו מה שהיתה פתו מצויה לעוברי דרכים לבל תשלוט עליו מדת הדין" עיי"ש.

ועיין בספה"ק דגל מחנה אפרים בסופו שכתב בשם זקינו הבעל שם טוב זי"ע וז"ל: "שמעתי כי אורח הוא אור ח' ודפח"ח, לכן היה אברהם מכניס אורח, כי ח' הוא עולם הבא, כמו אורח הבא, והוא עולם הבינה, לכן היה אברהם מדת החסד יומא דכולא יומין, כי אור החסד הולך בכל הספירות, עיין בכתבי האר"י זלה"ה בהלכות סוכה, לכן היה אברהם מכניס אור ח' הבינה בכל הספירות, לכן זכה אברהם לכל התורה על ידי תוספות ה' בשמו, כי הוא עולם הבינה שמשם יוצא התורה" וכו' עיי"ש לשון קדשו.

ובספר תולדות יצחק (בליקוטי השי"ס) כתב בשם הבעל שם טוב זי"ע וז"ל: "אורח אותיות אור ח' וזהו בינה, שהוא מדה השמינית מתתא לעילא, שמשם מקור כל ההארות, מקור כל השפעות וישועות, מקור כל הברכות, וזהו אורח מברך" וכו', עיי"ש.

- יד -

ולא במקרה נזדמן דבר זה שיסוד הכנסת אורחים כאן בעיר סאן פאולא תחול ביום ל"ג בעומר, ספירת הוד שבהוד, ומבואר בסידור ר' יעקב קאפיל ז"ל דבכל עולם יש ה' פרצופין, דהיינו אריך אנפין ואבא ואמא וזעיר ונוקבא, והם מלבישים את האריך דהיינו אבא ואמא מלבישים אותו מהגרונ ולמטה עד החזה זעיר ונוקבא הם מלבישים אותו מהחזה ולמטה עד סוף הרגלים. והנה לפי"ז האריך אנפין הוא יורד עד סוף העולמות, עיי"ש.

ובספה"ק אך פרי תבואה (ליקוטים, עמוד קפ"א) הוסיף על זה וז"ל:

"והנה לדעתי נראה שבמין האדם יש ג"כ הה' בחינות הנ"ל, דהיינו אומות העולם שהם עכ"פ נכבדים יותר מהבעל ח' כמבואר בספר הכוזרי, ואחר כך רשעי ישראל שהם עכ"פ מלאים

מצות כרמון, ואח"כ פשוט העם שהם נכרכים אחרי התלמידי חכמים, ואח"כ התלמידי חכמים עצמן, ואח"כ אנשי מעשה כמו ר' חנינא בן דוסא וחביריו. והנה המדרגה הגדולה צריכה מ"מ לירד עד סוף המדרגות האדם וצריך להיות אוהב לכל אחד ולהתעסק בטובתו לכל אחד ואחד כערכו כמו הבחי' אריך אנפין שהוא יורד עד לבסוף, ולכן אמרו חז"ל מצוה להקדים שלום אפילו לנכרי בשוק וצריך לשקוד על טובת כל אחד ואחד כפי הראוי לו ולא לשנוא ח"ו אותם רק הרע שבהם ישנא אבל לא הם", עכלה"ק.

- טו -

ובאמת צריכים להיות מוכנים לזה שמסתמא יקומו כאלה שירצו להפריע לכל דבר טוב שרוצים לעשות, ולדאבונינו אין זה דבר חדש, כי בכל דבר ודור היו אנשים אשר כל דרכם הוא היפוך התורה, ועל כל דבר רוצים להביא רא"י מן המקרא להיפוך, וכמו שמצינו כמ"פ בחז"ל שהאפיקורסים אמרו אף אני אביא רא"י מן המקרא' וכו', והם מהרסים ומחריבים- שלא יוכלו הכשרים באמת לבנות קומת הקדושה יותר ויותר.

ואיתא בזוהר הקדוש על פסוק (שמות י"ד) מלחמה לה' בעמלק מדר דר, אמר ר' יהודה בכל דרא ודרא בכל דרין דאתיין לעלמא לית לך דר דלית בהו מההוא זרעא בישא וקב"ה אגח בהו

³ ועיין בספה"ק דגל מחנה אפרים (פרשת מסעי) שכתב ששמע מאא"ז הבעש"ט זי"ע כי בתורתנו הקדושה יש מים מתוקים ומים המרים, וראה שכל התנאים והאמוראים והצדיקים ימות משה רבינו ע"ה ושיהיו עד שיבוא משיח, כולם לומדים מן התורה דרך ישכון אור לעבודת הבורא ית"ש, ולהיפך כל האפיקורסים ימ"ש מביאים רא"י מן התורה עצמה להיפוך וכו', וכמו הרבה ענינים הנזכרים בגמרא מן הצדוקין עי"ש. והיינו שיש בתורה מים המרים ג"כ וכו' עי"ש.

ושם בספה"ק דגל מחנה אפרים (פרשת בשלח) על פסוק ויבואו מרתה האריך ג"כ בענין זה וסיים ז"ל, ועפ"ז תבין מ"ש אא"ז זללה"ה על מאמר חז"ל (נדרים פ"א ע"א) מפני מה חרבה ירושלים על שלא ברכו בתורה תחילה, ואמר הוא ז"ל היינו שלא ברכו ברכת והערב נא, שהוא ברכה ראשונה שמברכין על התורה בבוקר, והוא פלא. אמנם יובן עפ"י הנ"ל שצריך להתפלל ולבקש על זה מאת השי"ת שיטעום בתורתו טעם המים המתוקים והערבים, וזהו ברכת והערב נא והבן עכ"ל"ק. ועיקר דבר זה מבואר בזוה"ק פנחס (דף רכ"ט ע"ב ברעיא מהימנא שם) עיין שם.

קרבה, רבי יצחק אמר ועלייהו כתיב יתמו חטאים מן הארץ, עיי"ש. עוד איתא בזוה"ק (ח"ב דף קכ:) דערב רב אינון יין דנתנסך לעכו"ם, ומנהון משומדים מינים ואפיקורסים משומדים לעבירות שבכל התורה כולה.

ובזוהר חי פרשת בראשית (דף קי"ג) כתב וז"ל, ועתה רוב הדור עם הראשים שלהם הם מערב רב, ע"כ.

ובספר דברי חיים בהשמטות לפרשת ויקהל כתב וז"ל, דלפני ביאת המשיח יהיו רוב הרבנים מהערב רב כו', וז"ל הדברי חיים שם: כי ישראל בעצמן קדושים אך הערב רב כל חסדים דעבדי לגרמייהו עבדו כנראה בעליל שהרבנים והחסידים והבעלי בתים שבדור המה בעוה"ר רובן מערב רב ורוצים לשרור על הציבור וכל מעשיהם רק לגרמייהו לקבל כבוד וממון ולכן אין להתחבר רק אם עובדים באמת ומוסרים נפשם לדי לא לקבל שום תועלת לעצמם, ע"כ עיי"ש עוד¹.

¹ ועיין ברעיא מהימנא פרשת נשא וז"ל, א"ל רע"א מהימנא באומאה עלך בשמא דיקו"ק לא תאחר בכל יכולתך דהא אנא בצערא סגי, ויפן כה וכה וירא כי אין איש עוזר לי לאפקא לי מהאי צערא בהאי גבורה דאתמר עלי ויתן את רשעים קברו, ולא אשתמדוען בי ואני חשיב בעינייהו בין רב רשיעיא ככלב מת דסרח בינייהו דחכמת סופרים תסרח בינייהו בכל קרתא וקרתא ובכל אתר דישאל מפוזרין בין מלכוון ואתהדרו אינון ערב רב רעין על ישראל עאנא דקב"ה דאתמר בהו ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם ולית לון יכולת למעבד טיבו עם ת"ת, ואנשי חיל ויראי חטא מסובבים מעיר לעיר ולא יחוננו, ומחרימין ערב רב בינייהו ולא יהבין לון באתרין סגי אין אלא דבר קצוב דלא יהא תקומה לנפילו דלהון ואפי" חיי שעה, וכל חכמים ואנשי חיל ויראי חטא בצערא בדוחקא ביגונא חשיבין ככלבים, בניס המסולאים בפז איכה נחשבו לנבלי חרש בראש כל חוצות, דלא אשכחו אכסניא בינייהו, ואינון ערב רב אינון עתירין בשלוח בחדווא בלא צערא בלא יגונא כלל, גזלנין מארי שוחד דאינון דיינין רישי עמא, כי מלאה הארץ חמס מפניהם, עלייהו אתמר היו צריה לראש, באומאה עלך זמנא תניינא, ע"כ.

ובספיה"ק אור החמה (פ' נשא בשם הרמ"ק) כתב וז"ל, הערב רב הם גויי הארץ נשמת החיצונים. ושם (על זוה"ק משפטים דף ק"כ ע"ב) וז"ל מלחמה לה' בעמלק שהם ערבוביא בישא שכולם נתערבו אלו באלו וזרע עמלק נתערב בהם ויש רשעי ישראל שהם נחשבים מכולם שהם פריצי ישראל מהרסיך ומחריביך ממך יצאו וכו'.

ובבני יששכר (מאמרי חודש אדר) כתב, כתות הערב רב אשר בקרבנו הם יושבים, מינים מוסרים אפיקורסים, הן המה משורש עמלק הדעת דסטרא אתרא ערי"ב ר"ב גימטריא דעי"ת כאשר תראה בדורות הללו אשר בעוה"ר נתרבה האפיקורסות, וגם אותן דקיימין כלי חמס

ונמצא מכל זה דברים נוראים, דרוב הרבנים ובעלי בתים הם של הערב רב, וצריכים ללחום נגדם במלחמה גדולה, ובעוה"ר לא די שאין נלחמים נגדם אלא הרבה אנשים יש להם קשר אתם ובונים להם בנינים ופלטרין גדולים, ונותנים להם ממון כסף רב, ויש להם שם כבוד ויקר וגדולה, והצדיקים האמיתיים המקושרים לה' יושבים בעניות לי"ע וא"א להם לפעול ולעשות לצרכי שמים כראוי, להרבות פעלים לתורה וליראת שמים.

וע"כ צריכים לעמוד איתן נגד המהרסים למיניהם. ועד"ז יתבאר עוד הפסוק שהזכרנו לעיל, אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה', דהכוונה אף אם יהיו אנשים רעים כאלו שירצו למונעו שלא יהי משכיל אל דל, שלא יעשה הכנסת אורחים ולא יתן להם צדקה, ע"כ אמר **ביום רעה ימלטהו ה'**, והרמז בתיבת ימלטהו, שהקב"ה ימלטהו גם מאנשים כאלה שנראים כטובים אבל באמת רוצים לגרום רעה, וזהו ביום רעה ימלטהו ה', שלא ישמע בקולם רק יעשה צדקה והכנסת האורחיו כמצוה עליו.

- 10 -

וזהו שפתח הכתוב אשרי **משכיל** אל דל, דהמפרשים הקשו איזה שכל צריך האדם לזה. אך הביאור כנ"ל, שצריך שיהי לו שכל ודעת שלא ישמע לקול אלו שרוצים לנסותו ולדבר אל לבו בטענה שהתורה מצווה להיפוך וכדומה בטענות סרק כאלו, ע"כ אמר הכתוב אשרי **משכיל** אל דל, שבנוגע לעניי ישראל הולך בדרך השכל ובדרך התורה האמיתית, ואינו שומע בקול האנשים שרוצים להטות לבו שיעשה ההיפוך מזה".

על ישראל לפשוט את עורם מעליהם בעצות רעות בחוקים לא טובים וד"ל, ע"כ. ועיין בספה"ק תולדות יעקב יוסף פרשת נשא.

^ה ועיין בספר לקט אמרי פנינים שהביא שהרב הקדוש מוה"ר יצחק מדראהביטש זצ"ל (עליו אמר הבעש"ט זי"ע שנתנו לו מן השמים נשמה קטנה אשר כמעט אין בדור זה נשמה כזו, אבל הוא הגביה אותה למעלת התנא רשב"י - אגרא דפרקא אות כ"ט), שאמר כשאני רוצה לנסוע על הדרך להוכיח את ישראל ולקבל גלות, ולהיות השכינה מצוייה על הדרך להשרות עלי אור השכינה ולהעלות הנשמות הנדחות ולהעלות תפלות ישראל הנדחים משרשם, היצר בא אלי ואומר לי, יצחק, למה

- יז -

ורומז הקרא ביום רעה ימלטהו ה', דאיתא בגמרא (שלהי מסכת ברכות) שיש סימנים מהכוכבים מתי הוא ח"ו יום רעה אם הם נראים כזנב וכו', ובא הכתוב לומר כאן, ביום רעה, אפילו אם רואים סימנים לא טובים ח"ו, מ"מ ימלטהו ה', כי שומר מצוה לא ידע דבר רע, וידוע מהאריז"ל דכל מקום שנאמר מצוה סתם הכוונה על מצות צדקה. וזהו שומר מצוה לא ידע דבר רע.

וידוע מספה"ק על פסוק ויטע אשל בבאר שבע, דאש"ל ר"ת איכילה שיתיה לינה. וי"ל הרמז, דבג' תיבות אלו יש די' יודי"ן, רומז לשם של חסד שם ע"ב הוי"ה במילוי יודי"ן, והרמז בזה, שע"י מצות הכנסת אורחים שמקיים האדם באכילה שתי' לינה, זוכה לחוט של חסד שיהי' משוך עליו כל היום.

וזהו ענין ספירת הוד שבהוד, שהוא כולו חסדים - כי אור החסד הולך בכל הספירות (וכמו שהבאנו למעלה מספה"ק דגל מחנה אפרים), וכמו כן ספירת הוד שבהוד יש שמחה הכי גדולה בכל העולמות, שע"י הזוהר בזכות התנא האלקי ר' שמעון בר יוחאי יפקון מגלותא כמרז"ל.

- יח -

ועפ"י יתבאר הכתוב בריש פרשתינו, **אם בחוקותי תלכו**, שתשתדלו לקיים חוקותי ומשפטי אפילו כשתהיו על הדרך, וגם כאשר **תלכו** לדרכיכם, מ"מ תקיימו חקותי, איך אפשר לקיים דבר כזה, על זה הביא המדרש מ"ש דוד המלך ע"ה **חשבתי דרכי**,

תסע על הדרך שיהיה לך ביטול תורה ותפלה ותתבזה בעיני הבריות, ומפיל עלי עצלה גדלה שלא ליסע, אני אומר לו, אני נוסע בשביל ממון שאני צריך, ואז בזריזות אומר לי שאסע לשלום, וכשאני בא לאיזה מקום, אזי אני משליך לגמרי ענין החיצוניות והלבוש ואני מבקש הפנימיות, עיי"ש.

הרי לנו מזה ג"כ שהיצה"ר רוצה למנוע את האדם שלא יסע לדרכו לתקן מה שצריך לתקן, ועל זה צריכים לומר לו שנוסעים על צורך גשמי, ואז כבר לא יפריע וכנ"ל.

¹ ועיין בספר בעל שם טוב על התורה (פרשת יתרו) שהביא משמ"י דהרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע בסדר נטילת ידים בשם הבעש"ט, עיי"ש.

בכל יום הייתי מחשב לבית פלוני אני הולך למקום פלוני אני הולך, שכיון שיש שם בית הכנסת אורחים ע"כ אני יכול ללכת לשם, ועייז מתקיים ג"כ חשבתי דרכי, דאם אין שם בית הכנסת אורחים א"א לנסוע לשם לקבץ כסף עבור ילדי ישראל שיוכלו לעסוק בתורה, וזהו שסיים המדרש **ולבסוף רגלי מוליכות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, דכיון שיש שם בית פלוני של הכנסת אורחים, יכול אני לנסוע לשם לקבץ כסף עבור ילדי ישראל שיוכלו לעסוק בתורה, ועייז ממילא בסוף רגלי מוליכות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, ודו"ק.**

ומצוה הכנסת אורחים גורמת ג"כ לקרב הגאולה, כי היא חלק ממצות צדקה ואמרו רז"ל (ב"ב י' ע"א) גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה.

- יט -

ואפשר לומר דזהו מרומז בפסוק מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום אל הלחם, פ"י **מדוע לא בא דוד בן ישי גם תמול גם היום** לגאול אותנו מן הגלות, על זה בא כמשיב ואומר, **אל הלחם, מחמת שאין נותנים לחם לאורחים עניים, משום הכי נתעכבה הגאולה עד עתה.**

- כ -

ועדי"ז יש לרמז ג"כ מה שהביא המדרש כאן, **חשבתי דרכי, פ"י דוד המלך ע"ה חשב את דרכו איך יוכל לבוא ולגאול את עם ישראל מהגלות, וזהו בכל יום הייתי מהלך לבית פלוני אני הולך ולמקום פלוני אני הולך, והרמז בזה, בי"ת פלוני היינו הבית הידוע בית המקדש המקווה, מקו"ם רומז למקום המקדש כמו שנאמר וקמת ועלית אל המקום וגו', וזהו שה"י דוד המלך ע"ה מחשב בכל יום איך יוכל ללכת ולבנות בית המקדש, והתירוץ על**

¹ וידוע פ"י הרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע על זה, מדוע לא בא בן ישי, שעדיין לא בא דוד בן ישי לגאלינו מן הגלות, על זה בא כמשיב "גם תמול גם היום אל הלחם", כי כל מאוויינו הוא רק על הלחם, שרודפים אחר הפרנסה ואין עוסקים בתורה ובעבודת ה' כראוי, עכתודה"ק.

זה הוא שיקיימו מצות הכנסת אורחים לעניים שנוסעים על הדרך, וזהו והיו רגלי מוליכות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, פי ע"י הכנסת אורחים יוכלו בני ישראל לישב באהלה של תורה וכנ"ל, ועי"ז ממילא תבא גאולתם ופדות נפשם, כמאמרם ז"ל אין הגלויות מתכנסות אלא בזכות המשניות, בב"א.